

The Thai Journal of Pharmaceutical Sciences

Volume 13
Issue 3 1988

Article 2

1-1-1988

รองศาสตราจารย์ ดร.ประโชติ เขล่งวิทยา

n/a

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/tjps>

Part of the [Pharmacology Commons](#)

Recommended Citation

n/a (1988) "รองศาสตราจารย์ ดร.ประโชติ เขล่งวิทยา," *The Thai Journal of Pharmaceutical Sciences*: Vol. 13: Iss. 3, Article 2.

DOI: <https://doi.org/10.56808/3027-7922.1381>

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/tjps/vol13/iss3/2>

This Interview is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in The Thai Journal of Pharmaceutical Sciences by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

6500712 2/5/85 1/6/60กน

6500712 1/6/60ก

62991955

บทสัมภาษณ์

INTERVIEW

รองศาสตราจารย์ ดร.ประโชติ เปล่งวิทยา

ตามที่มหาวิทยาลัยศิลปากรได้ขยายการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ประยุกต์โดยจัดตั้งคณะเภสัชศาสตร์ขึ้น ทางศูนย์วิจัยเห็นเป็นการสมควรที่จะได้นำเสนอบทสัมภาษณ์รองศาสตราจารย์ ดร.ประโชติ เปล่งวิทยา ซึ่งเป็นนักวิจัยอาวุโสและคณบดีคณะเภสัชศาสตร์เกี่ยวกับประสบการณ์ด้านการวิจัย แนวทางการวิจัยของคณะเภสัชศาสตร์ ตลอดจนทัศนะที่มีต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยศิลปากร ต่อชุมชน และอื่น ๆ ทั้งนี้ด้วยหวังว่าจะก่อให้เกิดการนำเสนอและแลกเปลี่ยนทัศนะเชิงวิชาการวิจัยและการทบทวนบทบาทของมหาวิทยาลัยของเราที่จะพึงมีต่อชุมชน อันอาจนำไปสู่การร่วมแรงร่วมใจกันในกิจกรรมทางวิชาการสืบไป

ผู้สัมภาษณ์ :

ในฐานะที่อาจารย์มีประสบการณ์ด้านการวิจัยทางเภสัชศาสตร์ และรับผิดชอบในฐานะคณบดีคณะเภสัชศาสตร์ของมหาวิทยาลัยศิลปากรในปัจจุบัน จึงใคร่ขอให้อาจารย์ได้กรุณาเล่าประสบการณ์ด้านการวิจัยเท่าที่ผ่านมา

รศ. ดร.ประโชติ :

ผมสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโททางด้านเภสัชเวท ครั้งแรกผมก็ได้ทำวิจัยทางด้านนี้ หลังจากนั้นผมได้ไปศึกษาต่อต่างประเทศ ได้ทำวิจัยทางด้านชีวเคมี หลังจากกลับมาแล้วผมได้ทำวิจัยทางด้านสารไขมันทางชีวเคมี สำหรับในด้านอื่น ๆ ช่วงหลัง ๆ ผมได้ทำเรื่องประวัติศาสตร์เภสัชกรรม และระบบการบริหารงานเภสัชกรรม

ผู้สัมภาษณ์ :

ช่วงที่อาจารย์มาปฏิบัติงานนี้ อาจารย์มีแผนงานที่วางไว้อย่างไร

รศ. ดร.ประโชติ :

แนวทางการพัฒนาของคณะเภสัชฯ ผมเคยนำเสนอในการประชุมสมมนาหัวหน้าภาคที่พญา โดย

สัมภาษณ์เมื่อวันพฤหัสบดี ที่ 28 มกราคม 2531 ณ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์ โดยผู้อำนวยการโครงการจัดตั้งศูนย์วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นฤมิตร สอดคุช บัณฑิตเสียงและถอดความโดย นางสาวอุบลรัตน์ พิษณุชนนท์

ได้เห็นถึงแผนงานต่าง ๆ และแผนงานวิจัยเราก็มี 10 กว่าแผนงาน ส่วนใหญ่ของแผนงานวิจัยจะมีหลายกลุ่ม กลุ่มแรกจะเป็นการวิจัยเพื่อการพึ่งตนเองของประเทศ เช่น การวิจัยในด้านของสมุนไพร ในด้านการผลิตวัตถุดิบทางยา อะไรทำนองนี้ รวมทั้งการวิจัยในด้านการปรับปรุงประสิทธิภาพของอุตสาหกรรมการผลิตยา

อีกกลุ่มหนึ่งจะเป็นการวิจัยในด้านระบบการบริการสาธารณสุขที่มีอยู่ในปัจจุบันว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร จะปรับปรุงแก้ไขอย่างไร โดยเน้นหนักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยอาศัยสาธารณสุขมูลฐานเป็นรากฐาน

งานวิจัยอีกกลุ่มหนึ่ง เป็นลักษณะที่ในฐานะมหาวิทยาลัยศิลปากรมีลักษณะเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม จึงจะเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และโบราณคดีในด้านเภสัชกรรม

ส่วนกลุ่มที่ 4 จะเป็นลักษณะเภสัชศาสตร์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับคณะวิชาอื่น ๆ เป็นพฤกษศาสตร์ และยังมีรายละเอียดอื่น ๆ อีกในแต่ละแผนงานซึ่งมีอยู่ 12-13 แผนงาน

ผู้สัมภาษณ์ :

แผนงานดังกล่าวมีลักษณะเด่นอะไรบ้างที่ทำให้คณะเภสัชฯ ของศิลปากรต่างจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ

รศ. ดร.ประโชติ :

ถ้าพูดอย่างกว้าง ๆ จะเห็นว่าทิศทางที่เรามุ่งจะเป็นทางด้านภูมิภาคตะวันตกและทางด้านศิลปวัฒนธรรม เช่น ประวัติศาสตร์เภสัชกรรม ซึ่งจะทำให้เราแตกต่างจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ

ผู้สัมภาษณ์ :

อาจารย์มีความคิดเห็นอย่างไรต่อสภาพการทำวิจัยทางด้านเภสัชศาสตร์ในปัจจุบันนี้

รศ. ดร.ประโชติ :

ในการทำวิจัยทางเภสัชศาสตร์ก็ได้มีการประชุมสัมมนากันเกือบทุกปีและก็บ่อยด้วย ในปัจจุบันนี้แนวโน้มจะมีอยู่ด้วยกัน 4 ทิศทาง

ทิศทางแรก ก็คือการวิจัยเพื่อการพึ่งตนเองอย่างที่ผมได้พูดไปแล้วก็คือการวิจัยสมุนไพร วัตถุดิบอะไรต่าง ๆ

ประเด็นที่ 2 ก็คือเป็นเรื่องประสิทธิภาพของยาที่เราผลิตขึ้นเป็นการวิจัยเทคนิคการบริหาร การจัดการอุตสาหกรรมยา

ประเด็นที่ 3 เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ยาของประชาชน มีการใช้ยากันในรูปแบบใด ผิดถูกอย่างไร จะแก้ไขอย่างไร

ส่วนประเด็นสุดท้าย จะเป็นการวิจัยเกี่ยวข้องโดยตรงกับการคุ้มครองผู้บริโภค

นั่นเป็นลักษณะ 4 ประการที่ค่อนข้างเห็นเด่นชัด ส่วนลักษณะอีกอย่างหนึ่งซึ่งยังเห็นไม่เด่นชัดนัก แต่ได้มีการกระตุ้นเตือนกันก็คือ งานวิจัยในแง่การบริหารจัดการตลาดยาและการบริหารงานจัดการโรงงาน ซึ่งเป็นเรื่องที่มีการตื่นตัวกันขึ้นมาแล้ว

ผู้สัมภาษณ์ :

สภาพการทำวิจัยของเราที่เพิ่งจะเริ่มต้นขึ้นมานี้ เมื่อพิจารณาจากสภาพการณ์ปัญหาของท้องถิ่น

ในขณะนี้ เราพบลักษณะเฉพาะอะไรบ้างในอันที่จะนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานต่อไป

รศ. ดร. ประโชติ :

อันนี้ก็เป็นธรรมดาในการที่เราจะวางแผนกระทำอะไรก็ตาม อย่างแผนวิจัยของคณะวิทยาศาสตร์เราก็เริ่มสร้างแบบจำลองของอนาคตก่อน จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเท่าที่มีอยู่และรวบรวมไว้ และเริ่มมองว่าในอนาคตสังคมที่เกี่ยวข้องจะเป็นอย่างไร สำหรับภูมิภาคตะวันตกนั้นเราก็กำลังศึกษาข้อมูลบางประการอยู่ เพื่อที่จะทำให้ผลงานวิจัยของเราที่จะออกไปสามารถรับใช้ภูมิภาคตะวันตกได้ ซึ่งภูมิภาคตะวันตกนี้แน่นอนจะต้องมีลักษณะแตกต่างจากลักษณะส่วนรวมของภาคอื่น ๆ

แนวความคิดที่เราพอประมวลได้ในภาคกว้าง ๆ คิดว่าภาคตะวันตกนั้น คงจะได้มีการพัฒนาออกไปในลักษณะที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่จะเข้าสู่การเป็นท้องถิ่นที่มีอุตสาหกรรม คือ อยู่ในกลุ่มประเทศที่เป็น NICs หรือกลุ่มอุตสาหกรรมใหม่ ภูมิภาคตะวันตกมีทรัพยากรในแง่แร่ธาตุ ในแง่การเกษตรอื่น ๆ มีแหล่งพลังงานมากมายพอสมควร ถึงจะไม่เหลือใช้ก็ตาม แต่เราก็เป็นแหล่งพลังงานที่อยู่ใกล้ การคมนาคมนั้นก็คงได้มีการปรับปรุง เช่น การตัดทางสายเอเชียใหม่ผ่านภูมิภาคตะวันตก อุตสาหกรรมที่จะเพิ่มขึ้นก็คงจะเป็นผลเนื่องมาจากการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งต้องข้ามอ่าวมาปรากฏตรงนี้แน่ ๆ เพราะอยู่ใกล้ ในขณะที่เดียวกันการพัฒนาชายฝั่งทะเลอันดามันทางภาคใต้ก็จะส่งผลย้อนกลับมาถึงภาคตะวันตก ฉะนั้นเราก็มองภาพในลักษณะเช่นนี้ ในแบบจำลองกว้าง ๆ

เมื่อเป็นเช่นนี้ ในแง่ทิศทางการวิจัยเราก็ต้องการวิจัยที่จะไปสนองตอบกับความต้องการของชุมชน ซึ่งจะเริ่มแปรรูปจากชุมชนเกษตรเข้าสู่ชุมชนอุตสาหกรรม ขบวนการแปรรูปนั้นการกระจายรายได้คงจะมีการแปรรูปออกไปจากการผลิตเพื่อกินเพื่อใช้ก็จะเป็นเพื่อขาย อะไรเหล่านี้ก็คงจะกระทบกระเทือนการกระจายรายได้ รายได้ที่ไม่สม่ำเสมอนี้ก็จะทำให้เกิดช่องว่างก็จะมีกลุ่มชนที่ต้องการความช่วยเหลือ ต้องการการพัฒนาและการสนับสนุน ซึ่งในแง่สาธารณสุขก็คงเข้าถึงปัญหาในการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนบางกลุ่มบางส่วนให้ดีขึ้นจากระดับต่ำสุดตามความจำเป็นพื้นฐาน ให้ไปสู่ระดับอยู่ดีกินดี มีความมั่นคงปลอดภัย มีความเชื่อมั่นในการดำรงชีวิตและมีความเป็นปึกแผ่น

แน่นอนเมื่อก้าวเข้าสู่กลุ่มอุตสาหกรรมใหม่แล้ว ชีวิตก็จะต้องยกขึ้นมาในระดับอยู่ดีกินดี สิ่งเหล่านี้ก็คงจะส่งผลมาถึงปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ สาธารณสุข อะไรต่าง ๆ มากมาย ทิศทางการวิจัยของเราก็จะต้องเสาะแสวงหาคำตอบ หรือข้อชี้แนะ เครื่องเตือนสติอะไรต่าง ๆ ให้แก่สังคม นี่คือทัศนะซึ่งผมได้มองกว้าง ๆ ไว้เช่นนั้น

ผู้สัมภาษณ์ :

ตามที่มีแนวโน้มว่าศูนย์วิจัยของเราคงจะได้รับความเห็นชอบจากทบวงในการปรับสถานภาพเพื่อจัดตั้งเป็นสถาบันวิจัยและพัฒนาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ถ้าดูเฉพาะด้านก็จะเห็นได้ว่ามีข้อจำกัดไม่น้อยที่จะทำให้สามารถส่งผลต่อการพัฒนาในพื้นที่ ซึ่งดูไม่ค่อยเป็นรูปธรรมมากเท่าไร แต่สำหรับทางด้านวิทยาศาสตร์จะเป็นรูปธรรมมากกว่าในพื้นฐานที่เรามี ผมคิดว่าในระยะสั้นถ้าหากจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาขึ้นมา คงจะต้องอาศัยความร่วมมือสนับสนุนจากทางด้านเภสัชศาสตร์และวิทยาศาสตร์ที่จะทำให้แผนงานในการพัฒนาที่เข้าถึงพื้นที่ที่มีความเป็นไปได้ ไม่ทราบอาจารย์มีข้อคิดเห็นอย่างไรบ้างต่อประเด็นนี้

รศ. ดร.ประโชติ :

คงไม่มีปัญหาในแง่ผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้เพื่อคุณภาพชีวิตของชุมชน ทุกคณะในมหาวิทยาลัยคงมีบทบาทอย่างมาก เราต้องกำหนดทิศทางของการทำวิจัยและการนำผลงานวิจัยมาใช้ในชุมชน ผมคิดว่าประเด็นหลักเราคงต้องมองผังวิจัยแม่บทของการวิจัยมหาวิทยาลัยศิลปากร เราคงต้องไม่พูดถึงเฉพาะวิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์เท่านั้นแน่นอน เราคงต้องดูตั้งแต่ภารกิจ จุดมุ่ง เป้าหมาย นโยบาย ของเราว่าเป็นอย่างไรและกลวิธีที่เราจะเอานโยบายไปเปลี่ยนให้เป็นแผนงานวิจัยแม่บท แผนงานวิจัยรอง และแผนงานวิจัยย่อยลงไปเรื่อย ๆ ทั้งหมดนี้จะเกิดขึ้นได้ถ้าหากเรามีการศึกษาโครงสร้างพื้นฐานของพื้นที่ การร่วมมือกันผมคิดว่าคงจะเป็นประเด็นรอง

ประเด็นหลักก็คือว่า ทำอย่างไรจึงจะให้ทิศทางของแผนงานวิจัยแม่บทที่เด่นชัด และมีแผนงานวิจัยรอง แผนงานวิจัยย่อย ซึ่งเสริมแผนงานวิจัยแม่บท ทุกคณะก็คงจะเข้ามาร่วมมือกันได้ และงานวิจัยที่มีลักษณะพหุวิทยาการ ผมคิดว่าเป็นงานวิจัยที่น่าส่งเสริม น่ากระทำ มันจะทำให้เกิดความมอกงามทางวิชาการขึ้นมาได้ ผมมองอย่างนั้น การร่วมมือไม่น่าจะมีปัญหา

ผู้สัมภาษณ์ :

ในการปรับสภาพของศูนย์วิจัยเป็นสถาบันวิจัยและพัฒนา เท่าที่ได้ลองศึกษาลักษณะงานของหน่วยงานสถาบันวิจัยเท่าที่มีอยู่ เราคงต้องลงมือทำไม่เฉพาะแค่งานวิจัย แต่ต้องมีการประเมินผล มีการจัดตั้งฝ่ายฝึกอบรม มีส่วนของศูนย์ข้อมูล มีการประสานงานกับองค์กรพัฒนาอื่น ๆ ทั้งหน่วยราชการและเอกชน ซึ่งของเราเองปัจจุบันยังไม่มีในส่วนของการจัดอบรมประเมินผลและประสานงานกับองค์กรภายนอก อาจารย์คิดว่าหากมีช่องทางจะก้าวไปในทิศทางนี้ เราจะมีส่วนช่วยพัฒนาในระดับท้องถิ่นของภูมิภาคตะวันตกได้มากน้อยเพียงใด

รศ. ดร.ประโชติ :

ในความเห็นส่วนตัวของผม ถ้าหากเราจะเปลี่ยนรูปจากศูนย์ไปเป็นสถาบันนั้น เราควรกำหนดภารกิจของเราก่อนว่าสถาบันของเรามีหน้าที่ทำอะไร ในแง่การเป็นสถาบันวิจัยผมคิดว่าลักษณะใหญ่จะมีสองประการ ประการแรกก็คือ สถาบันวิจัยทำหน้าที่เกี่ยวกับเป็นหน่วยในการประสานงาน ซึ่งเป็นการระดมทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการวิจัย ประการที่สอง เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานวิจัยและประเมินผลงานวิจัย ประการที่สาม เป็นการประสานงานวิจัยกับภายนอก

สำหรับประการที่สองนั้นเป็นการกระทำวิจัยด้วย หมายความว่าเราจะต้องมีทีมผู้ร่วมงาน (Staff) มีการสนับสนุนต่าง ๆ งานวิจัยเช่นนี้เป็นการเน้นการวิจัยประยุกต์ โดยความจริงถ้าเราจะมองในแง่การวิจัยกำหนดหัวข้อจะเหมาะสำหรับงานวิจัยสำหรับสถาบันวิจัย

สถาบันวิจัยควรทำหน้าที่เช่นนี้ แต่ว่าไม่ควรทำหน้าที่องค์กรบริหาร (Administrative body) ในแบบที่เรากำลังทำอยู่เรื่องการบริหารเป็นศูนย์ประสานงาน ควรมีการกระจายออกไปอยู่ตามคณะ สถาบันวิจัยควรทำหน้าที่เฉพาะเป็นศูนย์ประสานงาน (Coordinative center) และเป็นหน่วยงานที่ทำในเรื่องการวิจัยเพื่อการพัฒนาจริง ๆ ส่วนการวิจัยเพื่อการเรียนการสอนก็ดี หรือการวิจัยประยุกต์ก็ดี ควรมอบหมายให้หน่วยงานวิชาการที่ดีที่สุดก็คือภาควิชา สถาบันวิจัยที่จะส่งเสริมในแง่เป็นแหล่งสนับสนุนเงินทุน การเผยแพร่ผลงานวิจัย การประเมินสถานภาพและการติดต่อประสานงานกับบุคคลข้างนอก เพราะถ้าหากว่าเรายังทำ

หน้าที่ทางการบริหารอยู่แล้วละก็มันจะเป็นระบบที่เกิดความล่าช้า มันจะทำให้เกิดการชะงักงัน เพราะสิ่งที่เราอยากได้ก็คืองานวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศิลปากร เราต้องส่งเสริม เป็นงานที่เราต้องสนับสนุนมากกว่า โดยเฉพาะในเรื่องเสรีภาพทางวิชาการก็คงจะหลีกเลี่ยงไม่พ้นในลักษณะทั่ว ๆ ไปของมหาวิทยาลัย ฉะนั้นการที่เราจะส่งเสริมให้อาจารย์ทำวิจัยนั้นเราจะต้องส่งเสริมให้อาจารย์มีเสรีภาพทางวิชาการพอสมควร ผมมองอย่างนั้น

ผู้สัมภาษณ์ :

อาจารย์หมายถึงว่าให้ตัดในส่วนที่เป็นเนื้อหาเฉพาะของสาขาวิชาให้คณะรับผิดชอบไป ไม่ทราบว่าจะรวมถึงในแง่ของการจัดสรรทุนด้วยหรือเปล่า

รศ. ดร.ประโชติ :

ในแง่การจัดสรรทุน ก็คงต้องมีหน่วยงานขึ้นมา ซึ่งไม่ใช่เป็นหน้าที่ของสถาบัน อาจเป็นคณะกรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยอะไรทำนองนั้น ส่วนสถาบันทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการ หรือรวมถึงรับงานวิจัยเข้ามาด้วย คืองานวิจัยกำหนดหัวข้อที่เราเรียกกัน โดยสถาบันวิจัยเป็นฝ่ายระดมทรัพยากรบุคคลจากคณะต่าง ๆ มาช่วยกันทำวิจัย ผมคิดว่าน่าจะเป็นไปในทิศทางนี้

ส่วนการแบ่งสายงานเป็นมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์อะไรต่าง ๆ เหล่านี้ มันเป็นเรื่องหนึ่งที่มีปัญหามาแล้วในอดีตและยังคงมีอยู่ ผมยกตัวอย่างเช่น คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ซึ่งมีอยู่ 9 สาขา ก็ยังมีปัญหาในแง่การแบ่งสาขาวิชาเช่นนี้เกิดปัญหาในแง่งานวิจัยขึ้นหนึ่ง ๆ มันอาจอยู่ในสาขานั้น ซึ่งต้องอาศัยความรู้จากอีกสาขา ฉะนั้นในปัจจุบันผมคิดว่างานวิจัยในแง่สหวิทยาการค่อนข้างจะจำเป็น ค่อนข้างจะเป็นปัญหา ถ้าหากเราแบ่งออกเป็นสาขาอย่างเด่นชัด เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่เราสมมุติขึ้น ฉะนั้นจากการพัฒนาทางวิชาการที่เพิ่มขึ้นนั้น ถ้าหากเราจะให้สถาบันวิจัยของเราเป็นไปโดยคล่องตัวพอสมควร การจำกัดสาขาอาจเป็นสิ่งที่เราต้องมาพิจารณาอีกที

ผู้สัมภาษณ์ :

จากสภาพการทำวิจัยขณะนี้ ส่วนมากแล้วความสนใจของอาจารย์ยังคงอยู่ในสาขาหลักของตนเอง ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดา ความยากรู้สึกจะอยู่ที่ว่าจะทำอย่างไรจึงจะทำให้การทำวิจัยพัฒนาไปสู่ความเป็นสหวิทยาการได้ อาจารย์มีข้อคิดเห็นอย่างไรบ้าง

รศ. ดร.ประโชติ :

ก็อย่างที่พูดกันว่า ทำอย่างไรจึงจะสร้างบรรยากาศของการทำวิจัยขึ้นมาให้ได้ ผมคิดว่าทางศูนย์วิจัยก็ได้พยายามทำคือการจัดสัมมนาเผยแพร่ผลงานวิจัยอะไรทำนองนี้ นำระเบียบวิธีการวิจัยมาเล่าสู่กันฟัง เชิญนักวิจัยที่มีชื่อเสียงมาคุยให้ฟัง ผมคิดว่าเป็นสิ่งที่เราได้ริเริ่มกันไปแล้ว ก็เป็นสิ่งที่ดี ถ้าหากเราจะออกแรงกันอีกสักนิดหนึ่งที่จะทำให้บรรยากาศของการวิจัยของมหาวิทยาลัยศิลปากรได้มีบรรยากาศที่ดีขึ้นตัวกันมากกว่านี้ ก็จะเป็นประโยชน์เป็นอย่างมาก

งานวิจัยของอาจารย์แต่ละคนที่สนใจเฉพาะด้านเป็นสิ่งถูกต้องเพราะงานวิจัยการเรียนการสอนก็เป็นหน้าที่หลักของมหาวิทยาลัยที่เราจะต้องทำ ถ้าหากเราไปเน้นเฉพาะการวิจัยประยุกต์อย่างเดียวก็คงจะไม่ได้ ทำอย่างไรเราจึงสร้างบรรยากาศทางวิชาการที่ว่างงานวิจัยการเรียนการสอนที่เราจะทำนั้นมันมีศักยภาพที่จะ

เอาไปประยุกต์ได้ ซึ่งก็จะเป็นการกระตุ้นเตือนความสนใจของอาจารย์และชุมชนที่เขาเห็นความสำคัญ ถ้าเขาเห็นว่ามหาวิทยาลัยศิลปากรได้ทำงานวิจัยเป็นหลักเป็นการเรียนการสอนก็ดี แล้วประเทศชาติก็จะได้รับผลงานวิจัยที่มหาวิทยาลัยศิลปากรได้ทำไป ผมคิดว่าแรงสนับสนุนจากประชาชนจะมีมากขึ้น เราจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ไม่เป็นหอคอยงาช้างตามแบบฉบับอะไรอย่างนั้น ผมคิดว่ามหาวิทยาลัยเราจะต้องรับรู้สภาพของสังคม ไปช่วย ไปเตือนสติ ไปชี้แนะ และสิ่งเหล่านี้เราจะกระทำได้อีกต่อเมื่อเรามีผลงานวิจัยที่เราได้ศึกษาปัญหาอย่างแท้จริง และเราได้ศึกษาวิธีการต่าง ๆ ที่จะเอาแนวความคิดของเราไปใช้ อันนี้จึงจะเป็นการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ผมคิดว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยศิลปากรมีศักยภาพมากพอสมควร จึงสำคัญที่ว่าทำอะไรเราถึงจะดึงศักยภาพอันนี้มาใช้ให้ได้

ผู้สัมภาษณ์ :

เมื่อเร็ว ๆ นี้ได้มีนักวิชาการบางท่านได้พูดถึงประเด็นที่ว่าในการพัฒนาที่ต้องลงไปพื้นที่จริง ๆ หากจะหวังพึ่งอาจารย์มหาวิทยาลัยให้มีบทบาทในเรื่องนี้แล้วละก็คงจะทำได้ยาก เนื่องจากมีข้อจำกัดอะไรหลาย ๆ อย่าง อาจารย์มีข้อคิดเห็นอย่างไร

รศ. ดร.ประโชติ :

ผมมองในอีกทิศทางหนึ่ง ผมเห็นว่าในสภาพปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา หลังจากที่เราได้มุ่งเน้นในเรื่องส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชากร ในทุกมหาวิทยาลัย อาจารย์ได้มีความตื่นตัวมากในการหันกลับมามองสภาพสังคมที่ตนอยู่ มองว่าปัญหาสังคมที่ตนอยู่นั้นเป็นอย่างไร ผมคิดว่าทุกมหาวิทยาลัยอาจารย์ได้ออกมาดูพื้นที่ของสังคมที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ จึงมีผลงานวิจัยออกมาเยอะ ผมคิดว่าอาจารย์ในมหาวิทยาลัยก็คงมีความตื่นตัวเช่นเดียวกัน เพียงแต่ว่าความตื่นตัวนี้ยังอาจมองไม่เห็นเด่นชัดในรูปของรูปธรรม หรือไม่ก็ผลงานวิจัยเหล่านั้นก็ดี หรือผลงานที่อาจารย์ต่าง ๆ ได้ออกไปสัมผัสสังคม ไม่ว่าจะเป็นสังคมเมืองหรือสังคมชนบทที่ออกไปสัมผัสก็ตาม มันยังกระจัดกระจาย ก็อาจเป็นเรื่องของศูนย์วิจัยที่จะต้องมีการรวบรวมออกมา นี่ก็จะเป็นการเสริมสิ่งที่ผมพูด คือเรายังขาดแผนงานวิจัยแม่บท งานวิจัยที่อาจารย์แต่ละคนทำก็เป็นงานวิจัยที่เสริมวิญญูณความอยากรู้อยากเห็นของอาจารย์แต่ละท่าน มันถึงเกิดการกระจัดกระจาย อาจารย์แต่ละท่านอาจมองกันคนละทิศคนละทาง จึงทำให้โครงการวิจัยต่าง ๆ ของเราดูเหมือนออกมาไม่เห็นเด่นชัด แต่ถ้าได้มีการร่วมการประสานแนวทางที่กำหนดไว้เด่นชัด ผมคิดว่าการนำผลงานวิจัยไปปรับใช้สังคมของศิลปากรจะเด่นชัดขึ้น

ผู้สัมภาษณ์ :

ถ้าจะทำได้อย่างนั้น เราคงต้องอาศัยความพยายามและความร่วมมือกันอีกมาก จึงจะทำให้คำวิจารณ์ที่ว่า “วิจัยเสร็จแล้วเก็บขึ้นหิ้งหรือเก็บเข้าลิ้นชัก” หดไปได้ อีกอย่างหนึ่งในความรู้สึกที่ว่าในทางสาขาวิทยาศาสตร์ เมื่อวิจัยแล้วยังพอจะนำไปใช้ได้บ้าง แต่ในทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ดูจะมีข้อด้อยกว่าในเชิงประโยชน์ที่เห็นเป็นรูปธรรม อาจารย์มีความเห็นอย่างไรบ้าง

รศ. ดร.ประโชติ :

ในแง่คุณภาพชีวิตแล้ว เราต้องการทั้งสิ่งที่เป็นวัตถุและสิ่งที่ไม่ใช่วัตถุ ผมคิดว่าผลงานวิจัยในด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์สามารถนำไปใช้ได้แน่ ๆ เพียงแต่ว่าเราต้องกำหนดทิศทาง น่าจะต้องมีการ

จับเข้าด้วยกันอย่างจริงจัง ว่าศิลปากรทำไปทำไม ผมคิดว่างานวิจัยทุกอย่างนั้นรับใช้สังคมได้ เพียงแต่เราเลือกว่าสังคมที่เราจะไปมีลักษณะอย่างไร ซึ่งก็จะไปกำหนดทิศทางการวิจัยของเรา

ผู้สัมภาษณ์ :

เพื่อเป็นการเตรียมพื้นฐานไปสู่การจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาต่อไป เร็ว ๆ นี้ ศูนย์วิจัยจะได้จัดให้มีการประชุมสัมมนาเพื่อประเมินสถานภาพการวิจัยเพื่อพัฒนาเท่าที่ผ่านมาในภูมิภาคตะวันตก โดยจะเชิญนักวิชาการจากสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคนี้เข้าร่วม พร้อมทั้งเชิญผู้มีบทบาทสำคัญในพื้นที่ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน เข้าร่วมประชุมชี้แนะให้ข้อมูลพื้นฐานและปัญหาสำคัญ ทางศูนย์วิจัยหวังว่าคงจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแผนการทำวิจัยเพื่อการพัฒนาภูมิภาคตะวันตกต่อไปในอนาคต ทั้งจะก่อให้เกิดการประสานงานกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายราชการโดยผ่านสำนักงานจังหวัด ฝ่ายเอกชนโดยผ่านหอการค้าจังหวัด และกลุ่มเกษตรกรจังหวัด ไม่ทราบอาจารย์มีข้อคิดเห็นอย่างไรบ้าง

รศ. ดร. ประโชติ :

ผมคิดว่าสารสนเทศนั้นมีอยู่มากมาย แน่แน่นอนว่าการทำวิจัยโดยเลือกเอากลุ่มบุคคลที่จะมาให้ข้อมูลเรา หรือ Expert Opinion มันก็เป็นวิธีการอย่างหนึ่ง ในขณะเดียวกันเราก็อาจจะมีการวิจัยที่เราได้ความเห็นจากกลุ่มที่มีศักยภาพหรือ Potential resource จากหลาย ๆ กลุ่มแล้วมาหาจุดร่วมด้วยกัน เราก็จะได้ภาพแผนงานหลักที่จะทำนั้นเด่นชัด แต่ก็ยังมีปัญหาตรงที่ว่าทำอย่างไรเราจึงจะได้กลุ่มผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญจริง ๆ และกลุ่มที่มีศักยภาพมีความสามารถจริง ๆ ตรงนี้จะต้องมีการถกเถียงกันมากพอสมควร และต้องมีการประเมินข้อมูลที่ได้ว่ามีความแม่นยำแค่ไหน ถ้าเราไปถามจากหอการค้าก็จะได้ข้อมูลอย่างหนึ่ง ถามทางจังหวัดก็ได้ข้อมูลอีกอย่างหนึ่ง ถามชาวไร่ก็ได้ข้อมูลอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งถ้าเราต้องประมวลออกมาเราต้องมาหาจุดร่วมกัน อาจจะใช้วิธีการทางสถิติเข้ามาช่วย แล้วเราจะมองภาพได้ว่าอะไรคือปัญหาที่แท้จริง แล้วอาจารย์ในมหาวิทยาลัยจะมองเห็นได้ว่าปัญหายังไงเราจะช่วยแก้ไขอย่างไร หรือเราจะช่วยวัดความจริงจังของปัญหาแค่ไหน ผมคิดว่าเราน่าทำได้ อาจารย์ในมหาวิทยาลัยศิลปากรมีมากพอสมควร ทุกคนก็มีความชำนาญในแต่ละสาขามาช่วยกันคนละไม้คนละมือ ผลงานวิจัยของเราก็ออกมารับใช้ประเทศชาติได้

ผู้สัมภาษณ์ :

อีกจุดหนึ่งที่มีการพูดถึงและวิจารณ์กันมากพอสมควรว่ามหาวิทยาลัยศิลปากรมีความจำเป็นมากน้อยแค่ไหนที่จะมากำหนดพื้นที่เฉพาะในภูมิภาคตะวันตกเพื่อการพัฒนา

รศ. ดร. ประโชติ :

ถ้าพูดถึงความจำเป็นก็มีความจำเป็น เพราะถ้าหากเราไม่ได้กำหนดขอบเขตของเราแล้ว การกำหนดงานวิจัยแม่บทคงกำหนดยาก เพราะเราจะไม่รู้ว่าลักษณะของชุมชนที่จะเป็นส่วนครอบคลุมของมหาวิทยาลัยศิลปากรจะมีลักษณะอย่างไร เช่น ถ้าสมมุติเราจะทำวิจัยในภูมิภาคตะวันตกเรารู้ว่าอยู่ในภูมิภาคตะวันตก แต่ถ้าเราทำในภูมิภาคตะวันตกส่วนหนึ่ง เหนือส่วนหนึ่ง ใต้ส่วนหนึ่ง ทิศทางการวิจัย แม่บทจะกระจายไปหมด ผมคิดว่ามหาวิทยาลัยศิลปากรน่าจะกำหนดขอบเขตให้เห็นเด่นชัด

ผู้สัมภาษณ์ :

หลังจากที่เราได้กำหนดพื้นที่เฉพาะแล้ว ในระดับการประสานผลงานวิจัยของเราจะทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปใช้ปฏิบัติได้ ซึ่งนี่เป็นส่วนหนึ่ง ในอีกส่วนหนึ่งก็คือแนวคิดที่ว่าเราน่าจะลงไปปฏิบัติจริง ๆ ด้วย ในฐานะกึ่งผู้ปฏิบัติการ ในลักษณะเป็นการวิจัยเพื่อการพัฒนา อาจารย์มีข้อคิดเห็นอย่างไร

รศ. ดร.ประโชติ :

นี่ก็เป็นการวิจัยภาคสนามแต่จะเป็นส่วนน้อยกว่าแผนงานวิจัยแม่บท จะลงไปวิจัยภาคสนามจริง ๆ อาจจะต้องเป็นงานวิจัยแคบกว่า เช่นปัญหาการไม่รู้หนังสือ ปัญหาการสื่อสารของชนกลุ่มน้อยเชื้อสายมอญกะเหรี่ยง มันก็จะเป็นแค่นั้น

ส่วนในแง่การวิจัยเพื่อการพัฒนา ผมเข้าใจว่าสิ่งที่กล่าวมามีความเป็นห่วงในแง่ผลงานวิจัยไปแปรรูปเพื่อการพัฒนาพื้นที่ นั่นก็เป็นปัญหา แต่เราก็มีขอบเขตของเราในแง่ที่ว่า เราจะเป็นผู้ที่ชี้แนะ เตือนสติ และให้แนวทาง ส่วนการปฏิบัติงานจริง ๆ ก็คงจะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่นสมมุติว่าเราอาจทำงานวิจัยปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อ แนนอนเราอาจออกไปมีทีมบริการมีสถานีทดลองอะไรต่าง ๆ แต่การที่จะไปสนับสนุนให้ประชาชนเร่งไปผลิตพันธุ์โคเนื้อที่เราคิดค้นขึ้นนี้คงจะเกินกำลังของเรา หรือถ้าหากจะสร้างแบบเรียนที่จะทำให้ชนกลุ่มน้อยสามารถเรียนภาษาไทยได้ในเวลาที่รวดเร็ว โดยหลักวิชาการที่เราได้ทำการวิจัยและทดลองพิสูจน์แล้ว เราก็คงจะสร้างได้เฉพาะเท่านั้น แต่ถ้าหากจะครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดก็คงจะเกินกำลังของเราไป ผมคิดว่าไม่ใช่เป็นสิ่งที่ไร้ประโยชน์ที่จะให้เขาไป แต่เขาคงต้องนำไปพัฒนาต่อ

ผู้สัมภาษณ์ :

ในจุดนี้หมายถึงว่าน่าจะได้ถึงขั้นการฝึกอบรม

รศ. ดร.ประโชติ :

นั่นคือการสร้างการฝึกอบรม การสร้างวิทยากร การสร้างเทคนิคในการสื่อสารสัมพันธ์ รวมทั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ คิดว่าเราไปได้ แต่จะลงมือฝึกอบรมในระดับใหญ่ ๆ แล้ว เราคงจะต้องมอบหมายให้หน่วยงานอื่นไป แต่เราสามารถสร้างวิทยากร ให้วิทยากรไปฝึกอบรมคนอื่นต่อไป เป็นระบบแม่ไก่-ลูกไก่ อะไรอย่างนี้ เราอาจสร้างแม่ไก่ได้ เขาก็ไปสร้างลูกไก่ต่อไป

ผู้สัมภาษณ์ :

ในประเด็นสุดท้ายอาจารย์จะมีข้อคิดเห็นอะไรจะฝากไว้บ้าง

รศ. ดร.ประโชติ :

ก็คงจะเป็นอย่างที่ผมได้กล่าวไว้สักครู่ ก็คือทำอย่างไรจึงจะสร้างบรรยากาศการวิจัยในมหาวิทยาลัยขึ้นมาได้ ให้ตระหนักว่าภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยคือการวิจัย เรามีการเรียนการสอน บริการทางวิชาการ การวิจัย และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม แต่งานวิจัยจะเป็นหัวใจที่จะทำให้มหาวิทยาลัยศิลปากรบรรลุจุดมุ่งหมาย งานวิจัยของเราจะเกิดขึ้นได้ต้องมีการสร้างบรรยากาศของการวิจัย อีกอันหนึ่งก็คือแผนงานหลัก (Master Plan) ของมหาวิทยาลัย น่าจะได้มีการถกปัญหากันอย่างจริงจังหนักแน่นหน่อยว่าจะเอาอย่างไรกันแน่